

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

در خصوص:

– طرح دو فوریتی تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند

– طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی

– طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

– طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراهای مجامع و سایر هیأتها

– لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز

کد گزارش: ۹۲۰۷۰۲۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۷/۳۰

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع:

گزارش کارشناسی در خصوص

– طرح دو فوریتی تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند

– طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی

– طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

– طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیأتها

– لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز

تهیه کننده: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۲۰۷۰۲۱

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۲/۰۷/۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح دو فوریتی تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند

مقدمه

«طرح دو فوریتی تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند» که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ اعلام وصول و جهت بررسی به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. طرح مذکور که یک مرتبه با ایرادات شورای نگهبان مواجه شده بود، جهت رفع ایراد به مجلس شورای اسلامی اعاده گردید و مجلس در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ به رفع ایرادات شورا پرداخت.

نظر مشورتی

- حذف تبصره «۲» این ماده واحده که صراحتاً لغو بند «۳» ماده (۸۰) «قانون تأمین اجتماعی» را اعلام کرده بود، وافی به مقصود نبوده، و ایراد قبلی شورا مبنی بر مغایرت با اصل (۱۱۲) قانون اساسی همچنان باقی است. توضیح آنکه به موجب مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در سال ۱۳۸۶، جهت پرداخت مستمری به بازماندگان متوفی بیمه شده، شرایطی از جمله داشتن حداقل ده سال سابقه پرداخت حق بیمه در نظر گرفته شده بود^(۱) اما بر اساس ذیل ماده واحده

۱. قانون اصلاح تبصره (۳) بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰:

ماده واحده - تبصره (۳) بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۷

مصوبه مورد بررسی و نیز به موجب تبصره «۱» این ماده واحده، شرایط و قیود بهره‌مندی از مستمری بازنشستگی مذکور در مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام تغییر کرده است و لذا ایراد قبلی شورا همچنان باقی است.

- صرف نظر از اینکه درآمد پیش‌بینی شده در تبصره «۲» این ماده واحده، تکافوی بار مالی حاصل از اجرای این طرح را می‌کند یا خیر؛ با تصویب این ماده واحده، چنانچه دولت مکلف به وصول درآمد مزبور در سال جاری و هزینه‌کرد آن برابر این تبصره باشد، این امر به منزله متمم قانون بودجه سال جاری بوده و از این جهت مغایر با نظریه تفسیری شماره ۷۸/۲۱/۵۱۴۶ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۴ شورای نگهبان^(۱) و اصل (۵۲) قانون اساسی می‌باشد.

► به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- در صورت فوت بیمه شده‌ای که بین ده تا بیست سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد به بازماندگان وی به نسبت سنوات پرداخت حق بیمه بدون الزام به رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) همان قانون مستمری پرداخت می‌گردد.

۲- بیمه شده‌ای که از تاریخ تصویب این قانون به بعد فوت می‌شود چنانچه سابقه پرداخت حق بیمه او از یک سال تا ده سال باشد به بازماندگان وی در ازاء هر سال سابقه پرداخت حق بیمه غرامت مقطوعی معادل یک ماه حداقل دستمزد کارگر عادی در زمان فوت به طور یکجا و به نسبت سهام مقرر در ماده (۸۳) قانون تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.

۱. نظر به اینکه عبارت «هرگونه اصلاحات در قانون بودجه» کلی است باید مصادیق آن مشخص گردد تا پاسخ روشن داده شود.

۱- تغییر در ارقام بودجه به نحوی که در کل بودجه تأثیر بگذارد به وسیله طرح قانونی با توجه به اصل پنجاه و دوم (۵۲) قانون اساسی امکان‌پذیر نیست.

۲- تصویب متمم و چند دوازدهم بودجه از طریق طرح قانونی با توجه به اصل پنجاه و دوم (۵۲) قانون اساسی جایز نمی‌باشد.

۳- در خصوص تغییر در ارقام بودجه به وسیله طرح قانونی در صورتی که در بودجه کل کشور تأثیر نگذارد رأی تفسیری نیاورده است.

۴- الحاق و حذف نیز همانند تغییر در ارقام بودجه است.

طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی

مقدمه

«طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی» که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در تاریخ ۱۳۹۲/۳/۶ اعلام وصول و جهت بررسی به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. طرح مذکور در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۴ مجلس با اصلاحاتی به تصویب رسید و در اجرای اصل (۹۴) قانون اساسی جهت انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردید.

نظر مشورتی

- ۱- در قسمت سوال موضوع این استفساریه، مرجع واژه «مذکور» مشخص نیست و از این لحاظ واجد ابهام می باشد.
- ۲- باتوجه به اینکه استفساریه حاضر، تنها شامل بازنشستگانی می شود که مشمول قانون تأمین اجتماعی بوده اند و سایر بازنشستگان را شامل نمی شود، ایجاد چنین تبعیضی بین بیمه شدگان سازمان تأمین اجتماعی و سایر بازنشستگان، ناروا بوده و نتیجتاً این مصوبه مغایر با بند «۹» اصل (۳) قانون اساسی مبنی بر لزوم رفع تبعیضات ناروا می باشد.

طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

مقدمه

«طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در تاریخ ۱۳/۶/۱۳۹۲ اعلام وصول و جهت بررسی به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. طرح مذکور در جلسه علنی مورخ ۱۴/۷/۱۳۹۲ مجلس با اصلاحاتی به تصویب رسید و در اجرای اصل (۹۴) قانون اساسی جهت انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردید.

نظر مشورتی

موضوع استفساریه حاضر، از این لحاظ که مشخص نیست به کدام قسمت «قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» اشاره دارد، واجد ابهام است. در صورت مدنظر بودن قسمت اخیر تبصره «۸» قانون مذکور، اطلاق عنوان «مرکز تربیت معلم» شامل «دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران» و «دانشکده فنی، حرفه‌ای دختران دکتر شریعتی» نمی‌گردد. بنابراین به نظر می‌رسد

که برخوردار کردن این دو دانشگاه و دانشکده از مزایای مقرر در قانون، از طریق استفساریه آن قانون ممکن نیست. چراکه در این حالت دیگر نظر مجلس را نمی‌توان تفسیر دانست، بلکه این عمل قانونگذاری جدید محسوب می‌گردد و از این جهت مغایر با نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان^(۱) مقرر در ذیل اصل (۷۳) قانون اساسی به نظر می‌رسد.

۱. نظریه تفسیری شماره ۷۶/۲۱/۵۸۳ مورخ ۱۳۷۶/۳/۱۰ شورای نگهبان:

- ۱- مقصود از تفسیر، بیان مراد مقنن است بنابراین تضييق و توسعه قانون در مواردی که رفع ابهام قانون نیست، تفسیر، تلقی نمی‌شود.
- ۲- تفسیر از زمان بیان مراد مقنن در کلیه موارد لازم‌الاجرا است. بنابراین در مواردی که مربوط به گذشته است و مجریان برداشت دیگری از قانون داشته‌اند و آن را به مرحله اجراء گذاشته‌اند تفسیرقانون به موارد مختومه مذکور، تسری نمی‌یابد.

طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیأتها

مقدمه

«طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیأتها» که با عنوان طرح اصلاح قوانین نحوه معرفی، انتخاب و فعالیت ناظرین و ساماندهی امور نظارتی مجلس شورای اسلامی به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ اعلام وصول و جهت بررسی به کمیسیون تدوین آئین نامه داخلی مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. طرح مذکور در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ با اصلاحاتی به تصویب مجلس رسید و در راستای اجرای اصل (۹۴) قانون اساسی جهت انطباق با قانون اساسی و موازین شرع به شورای نگهبان ارسال شد.

نظر مشورتی

ماده ۱-

جزء ۹ بند الف:

باتوجه به انحصار صلاحیت دولت در تصویب و اصلاح آئین نامه یا تصویب نامه مقرر در اصل (۱۳۸) قانون اساسی، به نظر می رسد که تعیین عضو ناظر در ستاد مقرر در این بند به منزله اصلاح تصویب نامه هیأت وزیران به حساب آمده و از این جهت مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله (۵۷)، (۶۰) و (۱۳۸) قانون اساسی باشد.

جزء ۷ بند ب:

باتوجه به انحصار صلاحیت دولت در تصویب و اصلاح آئین‌نامه یا تصویب‌نامه مقرر در اصل (۱۳۸) قانون اساسی، به نظر می‌رسد که تعیین عضو ناظر در ستاد مقرر در این بند به منزله اصلاح تصویب‌نامه هیأت وزیران به حساب آمده و از این جهت مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله (۵۷)، (۶۰) و (۱۳۸) قانون اساسی باشد.

ماده ۲-

بند ۲ این ماده:

- تذکر: دو نفری که از طرف مجلس شورای اسلامی، در شورای عالی آموزش مداوم جامعه پزشکی حضور دارند، به عنوان ناظر مجلس در این شورا عضویت ندارند؛ بلکه طبق «بند (۷) ماده (۳) قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور»، «دو نفر از کادر پزشکی با معرفی کمیسیون بهداری و بهزیستی و انتخاب مجلس شورای اسلامی» با حق رأی عضو این شورا می‌باشند و نه به عنوان عضو ناظر. بنابراین باتوجه به این ماده، اولاً ممکن است که اشخاص مورد انتخاب مجلس برای عضویت در این شورا، نماینده مجلس نباشند که این با عنوان این طرح و ماده مطابقت ندارد، و ثانیاً در این ماده تنها بنا بوده است که عضویت اعضای ناظر لغو گردد و حال آنکه این اعضا، ناظر نیستند.

بند ۷ این ماده:

- تذکر: عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در شورای آموزش و پرورش استثنائی، طبق «بند (۱۱) ماده (۵) قانون اساسنامه سازمان آموزش و

پرورش استثنائی»، با حق رأی است نه به عنوان عضو ناظر؛ بنابراین همانطوری که در بند (۲) این ماده گفته شد، لغو عضویت این افراد با عبارت صدر این ماده انطباق ندارد و نباید این شورا را مشمول حکم مقرر در این ماده دانست.

بند ۹ این ماده:

- **ابهام:** ستاد چگونگی هزینه کرد اعتبار تخصیصی به منظور مشارکت جمهوری اسلامی ایران در بازسازی کشور افغانستان، موضوع «قانون مشارکت جمهوری اسلامی ایران در بازسازی کشور افغانستان» (مصوب ۱۳۸۱/۵/۱۳) است. به موجب این قانون، به دولت اجازه داده شده است تا به منظور مشارکت جمهوری اسلامی ایران در کمک به بازسازی کشور افغانستان، تا مبلغ سیصد و هشتاد و پنج میلیارد (۳۸۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از اعتبار ردیف ۵۰۳۴۶۲ (واگذاری سهام شرکتهای دولتی) منظور در جداول قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور کسر و به سقف اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۱ (هزینه های پیش بینی نشده) اضافه و برای کمک به بازسازی کشور افغانستان اختصاص دهد. بدین منظور ستادی مرکب از وزیر امور اقتصادی و دارایی، امور خارجه، جهاد کشاورزی، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به ریاست معاون اول رئیس جمهور تشکیل و چگونگی هزینه کرد مبلغ مذکور را مشخص می نمود. دو نفر از اعضای کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات و امنیت ملی و سیاست خارجی نیز به انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر در جلسات ستاد شرکت می نمودند.

با توجه به اینکه موضوع این قانون ناظر به نحوه تخصیص اعتبار مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور بوده است و ماهیت بودجه ای این قانون

علاوه بر اصل سالانه بودن بودجه (موضوع صدر اصل ۵۲ قانون اساسی) مستلزم اعتبار یکساله ستاد چگونگی هزینه کرد اعتبار تخصیصی به منظور مشارکت جمهوری اسلامی ایران در بازسازی کشور افغانستان می‌باشد، وجود این ستاد سالبه به انتفاء موضوع است و در نتیجه این بند محل ابهام و تأمل می‌باشد.

بند ۱۰ این ماده:

– تذکر: باتوجه به ماده (۱۳) «قانون تعیین تکلیف معلمین حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش»، می‌توان گفت که با لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی، عملاً چنین هیأتی وجود خارجی نخواهد داشت و هیچ عضوی برای آن باقی نخواهد ماند؛ بنابراین لازم است که منظور قانونگذار از چنین اقدامی به روشنی بیان شود، تا هیچ ابهامی در خصوص از بین بردن این هیأت وجود نداشته باشد.

بند ۱۲ این ماده:

– ابهام: اولاً با لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی، دیگر هیأتی باقی نخواهد ماند؛ و ثانیاً باتوجه به منقضی شدن مهلت اجرای «قانون تأمین اعتبار و کنترل مرزهای شرقی کشور»، به نظر می‌رسد در حال حاضر هیأت نظارت بر اجرای قانون مذکور وجود خارجی ندارد. بنابراین لازم است که یا ابهام موجود رفع شود و یا اساساً این بند حذف گردد.

ماده ۳–

اتفاق این ماده از این جهت که شامل مجامع و هیأت‌ها و شوراهایی همچون شوراهای ایجاد شده توسط رهبری و یا قانون اساسی از جمله مجمع تشخیص

مصلحت نظام و شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی امنیت ملی و... به واسطه حضور نمایندگان مجلس در آنها می‌شود، نظارت مجلس بر این مراجع مغایر با اصول متعدد قانون اساسی از جمله (۵۷)، (۱۱۲) و... می‌باشد.

ماده ۴-

الزام به اطلاع رسانی به معاون نظارت مجلس شورای اسلامی، مغایر با استقلال قوا مقرر در اصل (۵۷) قانون اساسی است.

ماده ۵-

- تذکر: باتوجه به اینکه حضور نمایندگان ناظر در شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیأتها تنها به موجب قوانین صورت گرفته است، عبارت «مقررات» در این ماده زاید بوده و باید حذف گردد.

ماده ۷-

۱- این ماده هیچگونه ارتباط مفهومی با عنوان این طرح ندارد و از این جهت مغایر با ماده ۱۳۱ قانون آئین نامه داخلی مجلس^(۱) است. بنابراین به دلیل عدم رعایت آئین نامه داخلی مجلس در خصوص این ماده، باید آن را مغایر با

۱. ماده ۱۳۱ قانون آئین نامه داخلی مجلس: طرحهای قانونی با امضاء و ذکر نام حداقل پانزده نفر از نمایندگان در مجلس به رئیس جلسه تسلیم می‌شود و پس از اعلام وصول و قرائت عنوان آن توسط رئیس یا یکی از دبیران، در همان جلسه به کمیسیونهای مربوط ارجاع می‌شود. این طرحها پس از ارجاع به کمیسیونهای ذی ربط چاپ و توزیع و نسخه‌ای از آن توسط رئیس برای وزیر یا وزیران مربوط ارسال می‌گردد. طرحها نیز همانند لوایح، باید دارای موضوع و عنوان مشخص باشند و دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد آن در مقدمه به وضوح درج شود و همچنین دارای موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان طرح نیز باشد.

اصل (۶۵) قانون اساسی مبنی بر لزوم تصویب طرح ها و لوایح بر طبق آئین نامه داخلی مجلس دانست.

۲- تشکیل «شورای دستگاه‌های نظارتی متشکل از دو نفر از مسئولین نظارتی هر قوه»، نافی استقلال قوا و وظایف نظارتی آنها می‌باشد. بنابراین ایجاد چنین سازوکاری، همانطور که در ایراد شورا در خصوص ماده (۱۹۶) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه آمده بود، مغایر با اصول (۵۴)، (۵۵)، (۵۷)، (۶۰)، (۷۶)، (۸۷)، (۹۰) و بند «۳» اصل (۱۵۶) و اصول (۱۶۱)، (۱۷۳) و (۱۷۴) قانون اساسی می‌باشد.

۳- انجام «وظیفه نظارت بر فرآیند تولید آمارهای پایه و شاخصهای کلان کشور که توسط مرکز آمار ایران تهیه می‌شود» توسط شورای مذکور در این ماده سپردن بخشی از امور اجرایی کشور به شورای متشکل از قوای سه گانه می‌باشد، که از این نظر دخالت در امور اجرایی و نتیجتاً مغایر با اصول (۵۷) و (۶۰) قانون اساسی است.

لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز

مقدمه

«لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز» که به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۲۲ اعلام وصول و جهت بررسی به کمیسیون اقتصادی مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شد. طرح مذکور که یک مرتبه با ایرادات شورای نگهبان مواجه شده بود، جهت رفع این ایرادات به مجلس شورای اسلامی اعاده گردید و مجلس در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۲/۷/۷ به رفع ایرادات شورا و اصلاح چند ماده دیگر پرداخت و در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی مصوبه خود را جهت انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال کرد.

نظر مشورتی

ماده ۳-

الزام دستگاه‌های مرتبط با امر پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز که خارج از قوه مجریه و زیر نظر مقام معظم رهبری و یا قوه قضائیه به انجام وظیفه می‌پردازند، به همکاری با ستاد مذکور در این ماده، باتوجه به حیطه اختیارات این ستاد و الزام‌آور بودن تصمیمات آن برای این مراجع، مغایر با اصول (۵۷)، (۱۱۰) و (۱۵۶) قانون اساسی می‌باشد.

- تذکر: عبارت «معاون اجتماعی و پیشگیری قوه قضائیه» به «معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه» اصلاح شود.

تبصره ماده ۳-

این تبصره نیز مبنیاً بر ایراد ذکر شده نسبت به اصل این ماده، مغایر با اصول (۵۷)، (۱۱۰) و (۱۵۶) قانون اساسی می‌باشد.

ماده ۳ مکرر ۲-

- باتوجه به اینکه احکام مربوط به سامانه الکترونیکی موضوع این ماده، با پیشنهاد ستاد و تصویب رئیس‌جمهور تعیین می‌شوند، جرم انگاری تخلف از این احکام، در ذیل این ماده، مغایر با اصول (۳۶) و (۸۵) قانون اساسی می‌باشد.
- اطلاق مجازات‌های مندرج در این ماده، بدون در نظر گرفتن میزان، تعداد و زمان تکرار جرم، مغایر با اصول (۳۶) و (۸۵) قانون اساسی است.

ماده ۹- (۱)

۱. دفع دخل مقدر ۱: باتوجه به تبصره الحاقی به ماده (۷۴) این مصوبه، اضافه شدن حکم تبصره ذیل بند (ب) ماده (۹) به لایحه دولت توسط مجلس، مغایر اصل (۷۵) قانون اساسی نمی‌باشد.

- دفع دخل مقدر ۲: تفویض نحوه پرداخت، جذب و انتصاب رؤسا و اعضای شعب سازمان تعزیرات حکومتی به آئین‌نامه مصوب هیأت وزیران، به دلیل تبعیت از سازوکار پیش‌بینی شده در تبصره (۲) ماده واحده قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی (مصوب ۱۳۷۳) که در راستای حل معضل نظام مقرر در بند (۸) اصل (۱۱۰) قانون اساسی به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است ایرادی ندارد. (متن تبصره ۲- سازمان، تشکیلات و عوامل نظارت و بازرسی، رسیدگی، صدور حکم و اجرای آن تجدید نظر و رسیدگی به شکایات و شرح وظایف آنها، نحوه رسیدگی و ضوابط اجرایی، مالی و استخدامی به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیأت دولت می‌رسد و آن قسمت از فصلهای سوم و چهارم قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۲۳/۱۲/۶۷ که مغایر این قانون است و تشکیلات موضوع آن لغو و وظایف و اختیارات تشکیلات و مراجع مقرر در آنها بر عهده عوامل و سازمانها و مراجعی است که در آیین نامه مصوب هیأت وزیران معین می‌شود).

ماده ۹ مکرر -

حکم مقرر در این ماده که دستگاه‌های خارج از قوه مجریه عضو ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز را مکلف به ارائه برنامه‌های سالانه خود جهت تصویب در این ستاد می‌نماید. باتوجه به اینکه بنابر ماده (۳) مصوبه، وجه الزام‌آور بودن مصوبات این ستاد، تأیید رئیس جمهور یا نماینده ایشان می‌باشد، مغایر با اصول (۵۷)، (۱۱۰) و (۱۵۶) قانون اساسی می‌باشد. به عبارت دیگر بر اساس حکم این ماده، استقلال قوه قضاییه و نیروهای نظامی و انتظامی در اتخاذ تدابیر لازم در حیطه اختیارات قانونی خود جهت پیش‌گیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز نفی می‌شود و این دستگاه‌ها در صورت تأیید برنامه‌های سالانه آنها توسط رئیس جمهور یا نماینده ایشان، صلاحیت انجام آن برنامه‌ها را خواهند یافت.

ماده ۲۵ -

باتوجه به اینکه عبارت «اخلال گسترده در نظام اقتصادی کشور» در این قانون تعریف نشده است و هیچ یک از قوانین جزایی نیز به تعریف آن نپرداخته‌اند، منظور قانونگذار از این عبارت واجد ابهام می‌باشد. پیشنهاد می‌شود باتوجه به پیش‌بینی واژه «عمده» در قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور و تعیین ضابطه توسط تبصره ماده (۱) این قانون^(۱) برای این عبارت، از واژه «عمده» بجای «گسترده» استفاده شود تا امکان تفسیر بدون ضابطه این عبارت توسط مجریان به حداقل برسد.

۱. تبصره ماده ۱- قاضی ذیصلاح برای تشخیص عمده یا کلان و یا فراوان بودن موارد مذکور در هر یک از بندهای فوق‌الذکر علاوه بر ملحوظ نظر قرار دادن میزان خسارات وارده و مبالغ مورد سوء استفاده و آثار فساد دیگر مترتب بر آن می‌تواند حسب مورد، نظر مرجع ذیربط را نیز جلب نماید.

ماده ۳۹ -

عبارت «سایر پرونده‌های قاچاق کالا و ارز تخلف محسوب» واجد ابهام است و به نظر می‌رسد جهت رفع این ابهام باید واژه «پرونده‌های» به «موارد» تغییر یابد.

ماده ۴۴ -

باتوجه به اطلاق اصل (۱۶۱) قانون اساسی که نظارت بر احکام قضایی را بر عهده دیوان عالی کشور قرار داده است و همچنین اطلاق اصل (۱۷۳) قانون اساسی که نظارت بر تصمیمات واحدهای دولتی را برعهده دیوان عدالت اداری قرار داده است؛ اعمال سازوکار نظارتی مقرر در این ماده که مجزا از دو طریق قانونی یاد شده می‌باشد، مغایر با اصول یاد شده می‌باشد. مفاد تبصره (۲) ماده (۴۵) این مصوبه نیز که آراء شعب تعزیرات در خصوص قاچاق کالا و ارز را قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نمی‌داند، مؤید این ایراد است.^(۱)

ماده ۴۸ -

- تذکر: در تبصره (۳) ذیل این ماده عنوان «شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی» به «شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران» تغییر یابد.

- تذکر: در تبصره (۴) ذیل این ماده از عبارت «ماده ۴۸ مکرر» استفاده شده است و حال آنکه چنین ماده‌ای در هیچ یک از نسخه‌های ارسالی به شورای نگهبان وجود ندارد.

۱. تبصره ۲ ماده ۴۵ مصوبه: آراء صادره از شعب تعزیرات حکومتی در مورد پرونده‌های قاچاق کالا و ارز، قابل اعتراض در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نیست.

ماده ۵۶-

- تذکر: عبارت این ماده نیازمند تغییرات عبارتی می‌باشد.

ماده ۷۱-

این ماده مغایرتی با قانون اساسی ندارد.^(۱)

ماده ۷۳-

اطلاق تصویب کلیه آئین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط هیأت وزیران، پس از تأیید رئیس قوه قضائیه، در مواردی که آئین‌نامه مربوط به امور با ماهیت قضایی باشد، مغایر با اصول (۵۷) و (۱۵۷) قانون اساسی بوده، و در مواردی که آئین‌نامه صرفاً مربوط به قوه مجریه باشد مغایر با اصول (۵۷)، (۶۰) و (۱۳۸) قانون اساسی است.

ماده ۷۴-

- از آنجایی که قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۷۴)، مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام بوده و در راستای بند «۸» اصل (۱۱۰) قانون اساسی به منظور حل معضل ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به تصویب مجمع رسیده است، نسخ این قانون مغایر با نظریه تفسیری شماره ۵۳۱۸ مورخ ۱۳۷۴/۷/۲۴ می‌باشد و از این جهت مغایر با بند «۸» اصل مذکور می‌باشد.

۱. نظر اقلیت: «مجازات منع اشتغال در شغل خود» از حیث مفهوم، واجد ابهام است.

- تبصره:

باتوجه به تعیین مبلغ دویست میلیارد ریال در صدر این تبصره، برای هزینه‌های مربوط، از آنجا که بنابر اصل (۵۲) قانون اساسی این مبلغ بایستی در قانون بودجه پیش بینی گردد، حکم به تعدیل این مبلغ در مهر ماه هر سال متناسب با نرخ تورم کشور از جهت مفهوم واجد این ابهام است که آیا قانون بودجه سنواتی در مهر ماه هر سال متناسب با حکم این تبصره اصلاح شود و یا جهت پیش‌بینی در بودجه سال بعد این حکم مجری خواهد بود.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را اینا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.
(صحیح امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهری، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir